

lek. Piotr Sypień

**Świadomość, wiedza i stosunek polskiej młodzieży, rodziców oraz
lekarzy do szczepień przeciwko wirusowi brodawczaka ludzkiego**

**Rozprawa na stopień doktora nauk medycznych i nauk o zdrowiu
w dyscyplinie nauki medyczne**

Promotor: dr hab. n. med. Tadeusz M. Zielonka

Katedra i Zakład Medycyny Rodzinnej, Warszawski Uniwersytet Medyczny

Obrona rozprawy doktorskiej przed Radą Dyscypliny Nauk Medycznych
Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego

Warszawa 2023

*Akceptacja
Zielonka*

Streszczenie w języku polskim

Zakażenie wirusem brodawczaka ludzkiego (HPV – human papillomavirus) jest uważane za najczęstszą chorobę przenoszoną drogą płciową, a przetrwała infekcja jego onkogennymi genotypami może doprowadzić do rozwoju nowotworów nabłonka narządów okolicy moczowo-płciowej oraz nosogardła, z rakiem szyjki macicy na czele. Powszechność tego zakażenia oraz długi okres rozwoju bez objawów klinicznych sprawia, że stanowią one około 5% wszystkich nowotworów. Szczepienie ochronne to najlepsza metoda skutecznego obniżenia zachorowalności na choroby będące wynikiem zakażenia HPV. Jednakże – pomimo zaleceń opartych na dowodach naukowych i prawie 20 lat dostępności tych szczepień w Polsce – są one nadal rzadko wykonywane.

Celem pracy było poznanie świadomości, wiedzy i stosunku polskiej młodzieży, rodziców i lekarzy do szczepień przeciw HPV. Badanie ankietowe zostało przeprowadzone z udziałem 1535 respondentów w latach 2018-2021. Uczestniczyło w nim 491 pełnoletnich maturzystów, 302 rodziców oraz 742 lekarzy specjalizujących się w medycynie rodzinnej, pediatrii oraz ginekologii i położnictwie. Udział w badaniu był anonimowy i dobrowolny, a dane zebrano przy użyciu specjalnie opracowanych kwestionariuszy, dopasowanych do każdej z grup.

Zdecydowana większość uczestników badania postrzega szczepienia ochronne jako skuteczną i bezpieczną formę zapobiegania groźnym chorobom oraz prezentuje pozytywny stosunek do szczepień przeciw HPV. Pomimo tego, według niezależnych od siebie deklaracji młodzieży i rodziców, tylko około 5% dzieci zostało zaszczepionych przeciw HPV. Jednocześnie 25% rodziców zrealizowało inne zalecane, ale płatne szczepienia. Dla ankietowanych rodziców najpoważniejszym ograniczeniem w decyzji o zaszczepieniu przeciw HPV jest nieświadomość potrzeby wynikająca z braku wiedzy. Tylko połowa z nich słyszała wcześniej o tym wirusie, a 26% zdaje sobie sprawę z jego potencjalnej transmisji drogą płciową. Zaledwie 25% młodzieży i 34% rodziców wie o ryzyku rozwoju nowotworów wynikających z zakażenia HPV, a większość z nich twierdzi, że infekcję wirusową można wyleczyć antybiotykoterapią. Równocześnie, zarówno młodzież jak i rodzice przeważnie niezadowolająco oceniają edukację szkolną w dziedzinie zdrowia. Dodatkowo, dwie trzecie rodziców ma trudności z rozmową na temat edukacji seksualnej ze swoimi dziećmi. Respondenci wskazują również na bardzo ograniczoną dostępność do przedstawicieli opieki zdrowotnej. Tylko 10% młodzieży i 25% rodziców miało szansę porozmawiać z lekarzem o zakażeniu i profilaktyce HPV. Te osoby istotnie bardziej są świadome problemu oraz

zdecydowanie częściej akceptują te szczepienia. Lekarze zdają sobie sprawę z ograniczonej wiedzy pacjentów o profilaktyce zakażenia HPV, jednak często sami nie są też odpowiednio przygotowani do tych działań. Chociaż zdecydowana większość z nich deklaruje zalecanie tego szczepienia, to przeważnie robią to kilka razy w roku. Jako przyczynę tego stanu podają niezainteresowanie ze strony rodziców, brak czasu oraz ograniczoną dostępność do materiałów edukacyjnych w miejscu pracy. Zdecydowanie bardziej aktywni w promocji szczepień przeciw HPV są lekarze z dłuższym stażem pracy, którzy sami szczepią się regularnie przeciw grypie oraz realizują u swoich dzieci szczepienia przeciw HPV.

Chociaż wszyscy uczestnicy badania prezentują pozytywny stosunek względem szczepień przeciw HPV to jednak tylko niewielu lekarzy aktywnie je promuje, a nieliczni spośród młodych ludzi są zaszczepieni. Niska świadomość społeczna wynika z ograniczonej wiedzy w tym zakresie. Ważnym celem systemu ochrony zdrowia oraz edukacji powinno być budowanie odpowiedniej, prozdrowotnej świadomości społecznej, której celem będzie podniesienie poziomu wyszczepialności przeciw HPV.